

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Delu blagoslov!

Zunanja oblika življenja se spreminja, notranja osnova ostane vedno ista. Ves napredek raznih dob, odkritja, spoznanja in dognanja, tudi silni razmah moderne tehnike, ki je na zunanaj življenje docela preoblikoval in ga bo verjetno v bodoče glede na zunanost še bolj spremenil, ni mogel in ne bo mogel niti v bodoče spremeniti

notranjih temeljev

življenja, ki so za življenje samo prvenstveno važni. Saj od njih zavisi vse ostalo, čeprav se zdi površnemu opazovalcu to drugo važnejše.

Dva večna problema

sta; med katerima utripa človeško življenje vseh časov in dob, odkar se je človek zavedel samega sebe. Ti dve vekoviti vprašanji strnemo lahko v dve kratki besedi: Bog — zemlja.

V najbolj nepojmljive davnine lahko sledimo človeku v njegovem iskanju božanstva. Dolga tisočletja pred tako zvano zgodovinsko dobo, v tistih časih, ko se je človek preživljal samo z lovom in sploh niti ni poznal stalnega bivališča, je že iskal — Boga. Mogočne naravne sile, ki se jim je moral pokoravati, skrivnosti, ki jih je srečaval na vsak korak, in v nemali meri tudi pojavi v lastni osebnosti so ga prisilili, da je začel misliti. V njegovi duševnosti so se dramila vprašanja, ki so s toliko večjo nujnostjo zahtevala odgovora, kolikor bolj so se z razvojem civilizacije boljšali zunanji življenjski pogoji. Tako vidimo človeka že v mraku pradednin, kako si je ustvarjal pojem božanstva; od mrtvih predmetov v prirodi se je dvigal ta pojem do živali in živih bitij vedno više in više, dokler se ni povzpel iznad našega planeta do drugih svetov v vsemirju, zlasti do sonca in lune, s katerimi se je čutil človek po raznih pojavih povezanega in od njih v neki meri odvisnega, še preden je mogel to razumsko degnati. Tako vidimo, da je človek v onih dobah oboževal razno kamenje, včasih lovsko orodje ali celo nakit, razna drevesa, živali, kmalu pa tudi luno, sonce in zvezde. Od tega je prešel na oboževanje naravnih sil: blisk, strela, grom, vihar. Te in podobne pojave v prirodi, ki so odločilno vplivali na človekove zunanje življenjske pogoje in možnosti, je človek pripisoval raznim bogovom, ki se jim je skušal pač po svoje kolikor mogoče prikupiti. Tako je nastala v vprašanju odnosa človeka do Boga doba malikovalstva, ki še do dandanašnji ni minila.

Na višji stopnji je malikovalstvo preneslo čaščenje božanstva na človeka: po božje so ljudje častili svoje junake in vodnike, svečenike in čarodeje, zlasti pa svoje vladarje. Predkrščanskemu Rimu je poleg drugih bogov tudi cesar pomenil božanstvo. Isto pomeni še danes verne mu Japoncu njegov cesar v Tokiu. Do pojma osebnega božanstva se je povzpelo le

malo narodov — in še pri njih le najvišji duhovi. To vidimo v izvenevropskem krogu pri Indijcih, v evropskem pa zlasti pri Grkih, ki so kljub svoji maloštevilnosti dali podlago vsej poznejši človeški kulturi. Imena kakor Sokrates in Aristoteles, dva grška modrijana, ki sta s svojim razumom v predkrščanski dobi pridrila tako globoko, da ju venomer omenjajo tudi krščanski modroslovci, so mejniki v duhovni, kulturni zgodovini človeštva.

V to tavanje in iskanje je končno

prinesel luč

tisti, čigar prihod proslavljamo že skoraj dve tisočletji o božičnih praznikih. Kristus je kakor večna plamenica posvetil v temo in pojasnil človeštvu, naj ne išče božanstva v prirodi in snovi, ampak v nadnaravnem in nadčutnem svetu, za katerega je končno določeno in namenjeno tudi samo.

Za krščanski svet je bilo vprašanje s tem dokončno rešeno. Vsa kultura se je preusmerila v smislu novega duha in je iz tradicij preteklosti v krščanski dobi sprejemala le eno, kar je splošno človeškega.

S prihodom Odrešenikovim pa je bil rešen tudi

problem zemlje

in uvrščen med tista vprašanja, ki se jim človek ne more ogniti, ako hoče živeti res urejeno življenje. Saj je bil ravno on prvi in največji duh, ki je brez pogojno priznal vrednost dela, ne samo materialno, ampak tudi duhovno vrednost. Evangelisti nam pripovedujejo, da je pomagal v tesarški delavnici svojemu redniku, sam pa je pozneje neštetokrat grajal hinavsko gospodo, pismarje in farizeje, ki so se držali glede posvečevanja praznikov okostelnih predpisov in mrtve črke, duha pa niso marali razumeti.

Delu blagoslov!

Že po načinu svojega prihoda je božji Sin poudaril pomen zemlje in dela. Ni se rodil v palači in ne v razkošju, ampak v najponižnejši kmetijski stavbi — hlevu, na slami. In prvi, ki so bili duhovno poklicani k njemu, spet niso bili veljaki in oblastniki, ampak preprosti pastirji, najskromnejši med vsemi kmetijskimi delavci.

Kot kristjanje imejmo slovenski kmetje zlasti zdaj v božičnem času ti dve okolnosti živo pred očmi. Ako se kmeta niti Bog sam ni sramoval, ako mu je izkazal tako priznanje, da je pod njegovo streho kot človek stopil na svet, kdo ima še pravico prezirati in zaničevati kmeta pa teptati njegove naravne in od Boga samega priznane pravice? Kdor to dela, se upira naravi in naravnemu redu, upira pa se tudi božjemu nauku, ki ga je Odrešenik sam potrdil ne

le z besedo, ampak tudi z živim vzgledom. Vsakemu delu blagoslov in priznanje, v prvi vrsti pa kmetiskemu, ki je pogoj in podlaga ostalega dela! Samo ta klie odgovarja duhu krščanstva. Vsako drugo pojmovanje je farizejsko in licemersko. Kdor pa bi nam kakor koli zaradi tega očital brezbožnost, temu lahko mirne duše povemo v obraz, da nima pravice sodbe, ker sam ni sprejel veličine božjega nauka vase. Ostal je morda pri besedi, toda to je mrtvo pismarstvo, nerodovito drevo, ki bo prej ali slej posekano in vrženo na ogenj. Šele duh je, ki oživlja, in ne v besedi, ampak v duhu in resnici je pot, ki človeka dviga in vodi do cilja.

Nauki in resničnost

Kljub taki jasnosti naukov zasledujemo lahko v vsej krščanski dobi dejstvo, da je bilo razodetje, v kolikor se tiče človekovega odnosa do zemlje, sprejeto sila površno, pogosto pa sploh prezrto ali celo zavrženo.

Samo pomislimo, kako dolgo je trajalo, preden je bilo odpravljeno suženjstvo. In ko je bilo odpravljeno v eni obliki, se je pozneje, v dobi fevdalizma, pojavilo v drugi, za časa kapitalizma v tretji, a danes prehaja zopet v novo obliko, ki ni nič milejša od prejšnjih.

Mir božji

Prav to je tudi vzrok, da človeštvo ne more priti na tisto stopnjo, ki jo je gledal Bog, ko je dejal: »Mir vam zapustim, svoj mir vam dam. To je pa tudi vzrok, da se smemo in moramo kmetje boriti za svoje pravice. S tem se namreč borimo za pravice zemlje in za pravilno ureditev človeškega medsebojnega odnosa ter odnosa človeka do zemlje.

To ni samo naša pravica, temveč naša sveta dolžnost. Bog jo ukazuje, življenje jo narokuje.

Dva tisoč let že odmeva po svetu klie miru, po tej dolgi dobi vidimo, kako vprav krščanska Evropa blazni in oboroževalni tekmi. Kljub vsem dogovorom, paktom in sporazumom o mirni ureditvi nastalih sporov dela s polno paro vojna industrija. In narodi ječe pod težo orožja.

To ni in ne more biti človeški ideal. In dokler to stanje ne preneha, dokler ne pridemo do resnično ustvarjajočega dela, ki mu je podlaga samo delo na rodni grudi, dotlej ne more zmagati mir božji na svetu.

Mir ljudem

Ko smo tako v kratkih obrisih preleteli človekov razvoj z vidika obeh vodilnih življenjskih vprašanj, smo se lahko prepričali, da nas čakajo še velike in odgovorne naloge. Ko bomo te dni sedevali in razmišljali ob jaslicah, se pogledimo zlasti tudi v razmišljanje naših življenjskih na-

log. Kakor se namreč življenje navzven spremi-
nja, tako notranjost ostane. In ta namen ukazu-
je, ohraniti svoj rod in ohraniti človeštvo. In to
lahko dosežemo samo na ta način, da rešimo,
utrdimo in pravilno uredimo pravico zemlje.

Zemlja je, ki daje kruh, kmet
pa je tisti, ki mu ga daje v plačilo
za njegov trud, za delo in ljubezen.
Zavedajmo se, da vsak grižljaj, ki
ga kje kdo užije pod soncem — od
najvišjega siromaka do najvišjega
mogotea in veljaka — gre dejansko
skozi kmetove roke in je torej po
svojem izvoru plod njegovega dela.
In celo Bog sam si je za podobo svo-

jega bivanja pri človeku izbral —
ne morda srebra ali zlata — ampak
kruh, pšeničen kruh, plod dela
trdih kmetovskih žuljev!

Kmetje, zlasti pa ve, kmetске matere, žene
in dekleta, pa ti, zdrava in čvrsta kmetска
mladina! Naj nas božični čas vse do dna duše
prešine to mogočno in odrešilno spoznanje! Naj
nam bo ta zavest vodnica in tolažnica pri vsem
delu, v miru in borbah, v uspehih in tudi v
času najhujših preskušanj in stisk! S svojim
delom se borimo za človečanstvo v človeku in
s svojim delom se hkratu borimo za uresničenje
božje zamisli na svetu: Mir ljudem na
zemlji, ki so blage volje!

Blaženstvo, ki ni resnično

Eno leto več štejejo od časa, ko je bil po-
rojen iz Marije Device njen sin Jezus Kristus.

Želeli bi, da bi se od tega rojstva oddaljili
samo za eno leto, če že naša želja, da bi se mu
za vsaj toliko približali, ne more biti izpolnjena.
A človeški spomin slabši in dejanja Boga iz dav-
ne peteklosti mu postajajo tembolj tuja, čim
manj morejo ljudje današnjih dni zgodbe o njih
predstavljati verjetne.

Kako si želimo, da bi bilo to tudi danes res,
kar naj bi bilo res tedaj!

Žalost obseva solnce naših oči. Človeštvo
zažiga nebo in zemljo; kakor v letu 1914, tako
tudi v letu 1938 zmrzujejo podobe Boga človeka
v zamrzlih rovi; roke se pripravljajo na uniče-
vanje tovariša, ki ločen od doma na oni strani
jarka sanja o svoji družini, ženi in otrocih.
Kmetje v duhu pregledujejo svoja polja, prešte-
vajo svoje ovce in pripravljajo spomladansko se-
tev. V duhu pretresajo žito iz skrinje v skrinjo,
sekajo debela, da bi popravili svoja prebivališča
in se vesele solnčnih dni, ki niso več daleč. Ni-
koli bi jim ne prišlo na misel, da bi drugemu
kmetu, pa morebiti še celo za dneve, tedne ali
mesece hoda oddaljenemu onemogočili to, kar za-
nje pomeni vse.

In vendar, njihove roke, njihovo orožje se
dviga zoper nje.

Delavci, odtrgani od skromnih zaslužkov in
še skromnejših hišic, sanjajo o strojih, ki so ta-
ko lepo peli in tako sladko izmozgavali sile nji-
hovitih teles in duš. Pesem njihove sedanosti je
še mnogo žalostnejša, bodočnost še mnogo tem-
nejša.

Kako bi se radi vrnili v temna tovarniška
poslopja, kako tesno bi objeli svoje izstradane
bližnje, kaj vse bi dali, da bi bil podeljen po-
čitek njihovemu težkemu delu?

Ljubi moji, ali ne gori zemlja na Daljnem
Vzhodu, kjer ni nič, če en dan potone milijon
ljudi v povodnji, če drug dan pogine nov milijon
od gladi, in če tretjega dne strahotne bolezni po-
kose tretji milijon?

Tvoji bratje so.

In ali ne gori že tretjo zimo zemlja, ki je
malo daleč od nas, zemlja, ki je samo solnce,
sama pesem? To je drugi rob vesoljstva, Španija.

Tudi tam so naši bratje.

Pripravljaj pa se ogenj vse bližje.

Nekje tli in ga nihče noče videti; nekje se
svetlikajo prve bakle in oznanjajo hrup pohoda
vojsk, ki bodo neusmiljeno trebile vse, kar je
človeškega ali kar je delo človekovo. Otroku ne
bo prizanečeno; vse nebo je ožarjeno od sile, ki
jo dela človek človeku — sebi in njemu v po-
gubo.

Zakaj vse to?

Luč na gori, ki jo je bil prinesel Jezus Kri-
stus, je poveznjena pod mernik. Ljudje sicer
niso želeli biti brez luči; toda tisti, ki bi jo
moral prenašati iz kraja v kraj in od srca do
srca, so kmalu oslepeli od nje. Sami je niso
mogli prenašati, drugim je niso mogli dati. Kako
bom mogel širiti vero, če je sam nimam. Kako
bom mogel imenovati ime božje, če ga sam

tajim? Kako bom oznanjal nauk, če mi je zopr-
in ne godi mojemu napuhu?

Vsaka mati rodi v muki svoje dete. Mati
Božja ga je rodila z muko, ki je obsežna za ves
svet. Pa kakor se otrok odtrga in končava svojo
življenjsko pot z zatajitvijo matere, tako se je
vesoljno človeštvo odtrgalo od matere Boga.
Zatajilo je Najvišje.

Bog se ni rodil zato, da bi dokazal svoj ob-
stoj. Tak namen bi bil premajhen in tako rojstvo
bi bilo hitro dano v pozabljenje. Bog se je rodil,
da bi človeštvo pokazal pot resnice in ljubezni.

Ti dve pa sta danes neljubi neznanki. Kdo
pa stremi za resnico in kdo se tepe, da bi širil
ljubezen?

Že dolgo napovedujejo propast zapada. Že
dolgo se ta napoved uresničuje, enkrat seže s

svojimi grozotami tja, kjer se poraja solnce, en-
krat tja, kjer umira. Toda vselej jih ustvarjajo
ene roke; roke krivičnega bogastva in krivične
krvi. Človeštvo se je naučilo v zgodovini dvoje-
mu: da je dobro, če si pošten in pravičen, da pa
tudi ne škodi, če greš omadeževan skozi živ-
ljenje.

In tako v svoji nagnjenosti k slabemu stal-
no podlega drugemu načinu življenja.

Praznovanje rojstva Sinu človekovega bo
šlo mimo narodov kakor je šlo vsako praznova-
nje njegove smrti: to bo praznik evidenca z do-
mačimi, praznik dobrega telesnega počutja, ki
bo minil, predno poteče njegova dvanajsta ura.

In potem bo spet vse, kakor je bilo. Uboga
mati bo sušila plenice, kakor včeraj; oče bo ko-
pal strelni jarek in bo prežal na očeta v dru-
gem jarku, da mu ugasne luč življenja, kakor
včeraj.

Na eni in drugi strani bodo šepetali molitve,
govorili trde besede in grozili s krvjo. Na eni
in drugi bodo razlagali rojstvo Božje tako, kakor
bo kazalo oblastnikom, na eni in drugi strani
bo narod neboljšen pogubljal sebe.

Ta veliki otrok, ki se ni nikoli rodil in ki
nosi v sebi vse, kar je nosil Bog, nikoli ne bo
prišel do spoznanja, da med njim in Sinom člo-
vekovim ne more biti nikogar. In dokler tega
ne spozna, bo služil vsem, ki niso z njim.

Blaženstvo dni, ki po njih hrepeni človeštvo,
se nenehoma spreobrača v trpkost nikdar izpraz-
njenega keliha; praznik rojstva je samo predih
za trpljenje jutri, pojutrišnjem in vse večne čase.

O da bi se Kristus znova rodil!

In da bi vsaj Drugega svet spoznal!

S. G.

Največji izkoriščevalci ljudstva

Zadnja »Del. Pravica« objavlja zelo zanimiv
in poučen članek o tem, kako so še pred tremi
leti na Češkem za časa bivše Avstrije razni
plemiči kot lastniki sladkornih tovarn izkoriščali
kmete, pridelovalce sladkorne pese. Članek iz-
vaja doslovno:

Tovarnarji so pa po vzoru ogrskih slad-
kornih magnatov ustanovili sladkorni kartel, in
se nekako zvezali z ogrskimi tovarnarji. Sedaj
pa pogledajmo še nekaj! Dobiček tovarnarjev je
znašal pri 100 kg sladkorja do 5'50 K. Za 100 kg
sladkorja je bilo treba 600 kg repe, ki je stala
100 kg 2 kroni. Vsi stroški za proizvodnjo z
davki vred so znašali 17 kron. Sladkor je pa
stal 22'50 K za 100 kg. Repa je stala 2'— do
2'50 kron za 100 kg. Kmetje so bili nekako v
razmerju svojine pri tovarnah, ki so imele
po svoji veljavi skoraj v rokah gosposko zbor-
nico na Dunaju. Da bodo bralci videli kdo in
kakšni ljudje so bili tovarnarji, navajam iz ste-
nografskega zapisnika nekaj imen. Iz profita
kartela, ne iz prometnega dobička, so dobivali
ogromne vsote med drugimi tile gospodje: knez
Johan II. Lichtensteinski 997.193'62 K. Zapušči-
na grofa Friderika Kinskega 135.261'12 K, knez
Adolf Schwarzenberg 469.829'93 K, Karol knez
Trautmansdorf 217.693'12 K, Ervin grof 383 tisoč
666'12 K, knez Rudolf Lichtenstein 646.647'44 K,
predsednik vitez Proskovec 719.773'49 K, Ervin
grof Nostiz-Rinec 452.483'87 K, Ernest grof
Waldstein-Wartenberg 235.565'08 K. Ker je bil
pod njegovo vladjo povišan s § 14. sladkorni da-
vek za 12 kron, in so zaradi tega dobila slad-
korna gospoda še nad šest milijonov kron več
premijs, je dobil prejšnji ministrski predsednik
225.396'28 K, knez Jos. Schwarzenberg 664 tisoč
104'28 K, Andrej knez Ljubomirski, načelnik
sladkornega odseka v gosposki zbornici 348 tisoč
248'13 K, Hugo knez in stari grof Salm-Reiffers-
scheidt 169.573'35 kron, nadvojvoda Friderik
239.322'74 K, princ Aleksander Turn in Taxis
1.140.370'12 K, Teobald grof Czernin 274 tisoč
607'78 K, grofica Khuen-Belasi 396.176'78 K,
Karel knez Paar 225.402'28 K, grof Karel Ervin
Nostiz 274.240'74 K, Ferdinand knez Kinski

1.002.778'49 K, Jan. grof Harrah 239.628 K, Ja-
ronir grof Czernin 225.402'28 K, Franc Jos. knez
Auersperg 502.112'66 K, Moric knez Lobkovic
304.472'18 K, princ Ferdinand Lobkovic 454 ti-
soč 526'92 K, Vladimir grof Mitrovsk 248 tisoč
291'68 K, Henrik Clam-Martinić 170.505'18 K,
cesarska tovarna v Sloveneski, v najemu žida
Beniesa 831.794'20 K, David vitez Guttman
313.813 K in Marija grofica Silva-Taronska 215
tisoč 136'82 K.

Tako torej članek v omenjenem listu. Poro-
čilo je tako kleno, da menda ne potrebuje no-
benih pojasnil. Samo to bi pripomnili, da se
gospoda te vrste v treh desetletjih ni prav v
ničemer spremenila. Volk ostane volk, pa če ga
tudi desetkrat odenemo z ovčjim kožuhom. Te-
ga bi se moral zavedati vsak slovenski kmet;
kajti ta zavest bi mu marsikdaj bila lahko zvezda
vodnica, ki bi mu pokazala pravo pot.

Tisk je velesila!

Vse poudarja danes, da je tisk najmočnej-
ša velesila na svetu, zlasti pa časopisni tisk.
Zato tudi vidimo, da vsi stanovi, gibanja in
struje posvečajo največ skrbi razmahu in šir-
jenju svojega tiska.

Kmetje, mi nimamo milijonov in ne bank,
ki bi nam vzdrževale tisk. Če hočemo, da sploh
kdo potom časopisja zastopa in brani naše in-
terese, moramo svoj tisk vzdrževati, širiti in
pospeševati sami.

Edini neizprosni borec za kmetске pravice
je naš »Kmetски list«. Kaj smo doslej storili
zanj?

Tovariši in prijatelji, ki se zavedate važ-
nosti in pomembnosti svojega kmetskega stanu,
zavedajte se tudi važnosti kmetskega tiska. V
vsako hišo »Kmetски list«! To bodi geslo
našega skupnega dela ves zimski čas, ko nam
je danega nekaj odmora. Ako ta počitek izko-
ristimo za propagando resnično dobrega kmet-
skega tiska, smo opravili veliko delo, ki nam
bo bogato poplačano.

Pogum torej in na delo!

Doma in drugod

V domači politiki

Je zadnji čas zavladalo precejšnje zatišje. Ker ni važnejših dogodkov, se suče še vse delo okrog končne ugotovitve volilnih rezultatov. Ko bo glavni volilni odbor dovršil svoje delo, bodo šele objavljeni končni uradni rezultati. Delo gre toliko bolj počasi od rok, ker iz oddaljenejših srezov, zlasti iz krajev, kjer so slabe prometne zveze, še niso prispeli v Beograd potrebni zapiski. Ker je zdaj nastopil tako nenadoma oster mraz in je v več krajih zapadlo veliko snega, utegne delo še bolj zastati. V glavnem pa so bili rezultati, kolikor je doslej znano, že objavljeni sproti v dnevnih listih, deloma pa tudi po radiu.

Parkljevka v Celju

Kakor poročamo med domačimi dogodki, sta parkljevka in slinavka v celjskem okraju zatrti. Medtem pa je 13. t. m. v mestu samem bila v klavnici ugotovljena slinavka in parkljevka na nekem biku, ki je bil uvožen iz Prekmurja. Da bi se ta tako lahko prenosljiva bolezen ne razširila, se odredjajo na podlagi določil zakona o odvratanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni in ministrske odredbe o zatiranju slinavke in parkljevke sledeči varnostni ukrepi: Izvrši se popis vseh parkljarjev v mestu. Promet s parkljarji (goveda, svinje, ovce, koze) v mestu Celju je prepovedan. Trgovina s parkljarji je na področju mestne občine celjske prepovedana; le v zelo nujnih primerih bo izdalo mestno poglavarstvo zadevno dovoljenje. Psi ne smejo tehati po ulicah, perutnina pa mora biti zaprta na dvoriščih. Živinski in svinjski sejmi se do nadaljnjega ukinejo. Dogon parkljarjev v mesto je dovoljen le za klanje in če je žival opremljena z živinskim potnim listom s klavzulo: »Za neodložljivo klanje v mestni klavnici«. Drugače pa je dostop goveje živine, tudi z vprego, prepovedan. Tudi perutnina se sme uvažati samo za takojšnji zakol. Svinje se smejo prepeljati v klavnico le s konjsko vprego ali z avtom. Živali v mestni klavnici se morajo takoj poklati in sicer one, ki prispejo zjutraj, najkasneje popoldne istega dne, one, ki prispejo zvečer, pa dopoldne drugega dne. Odpremanje parkljarjev, perutnine in vseh predmetov, s katerimi se slinavka prenaša (seno, slama, kože, volna, gnoj itd.) iz mestnega območja, je prepovedano. Vsakdo je dolžan prijaviti vsako sumljivo obolenje parkljarjev veterinarskemu oddelku mestnega poglavarstva. Prekrške teh odredb bo mestno poglavarstvo kaznovalo po določbah zakona o odvratanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni.

Kontrola izvoza

Zadnje mesece so skušali nekateri izvozniki spraviti v klirinške države izdelke tujega porekla, plačane v devizah. Zato obvešča Narodna banka vse interesente, da brez njenega posebnega dovoljenja ni dovoljeno izdajati dovoljenj o zavarovanju valute za izvoz naslednjih predmetov: volnenega in bombažnega prediva, prediva iz jute in umetne svile, odpadkov iz tkanin, kositra, niklja, rafije, surove jute, loja, voska, kokosovega olja, ribjega olja, polenovke, surove gume, bombažnih odpadkov, mineralnih olj, gumiarabika, bakrenih izdelkov, solitra in kavčuka.

Splavarji, pozor!

Pri Zagrebu zabijajo pri popravilih mostu čez Savo sedaj med odprtini mostu pilote za montažni brod. Zaradi tega so odprtine mosta med kamenitimi stebri oporniki zatrpale deloma s piloti in z napravami za zabijanje pilotov. Plovne odprtine mosta so poleg tega še za splave nevarne takrat, kadar vodostaj Save kaže pod ničlo merila. V tem primeru gledajo iz vode tudi ostanki stare pilotaže, ki je bila požagana, potem ko je bil most dograjen.

Zaradi vsega tega pa je splavarjenje pod mostom sedaj preveč nevarno. Da se prepreči nesreče, je 500 m od mosta proti toku postavljena rdeče-bela plošča, ki opozarja splavarje, naj zlasti pri nizkem vodnem stanju ustavijo splav. V vseh primerih, v katerih kaže vodostaj vodno stanje pod ničlo, pa je brezpogojno potrebno, da splavarji ustavijo splav in da se osebno prepričajo, kakšne so razmere pri savskem mostu in kako bo mogoče ravnati s splavom, da bo splaval brez nesreče naprej. Poleg tega je približno 30 m nad mostom označeno prehodno mesto z dvema na vrvi obešenima rdečima in belima znakoma.

Za splave je mogoč prehod samo med tema znakoma, na kar vse splavarje posebej opozarjamo, da ne bo nepotrebnih nesreč ali morda celo smrtnih žrtev.

50letnice

rojstva mučeniškega kralja Aleksandra I. Zednitelja se je v soboto s spoštovanjem spomnila vsa Jugoslavija.

V soboto 17. t. m. je namreč minilo 50 let, odkar se je na Cetinju rodil takratnemu knezu Petru Karadjordjeviču, poznejšemu kralju Petru I. in njegovi ženi, kneginji Zorki, kot drugi sin Aleksander, naš toliko prerano in tako mučeniško umrl kralj. V duhu smo se vsi ta dan poklonili njegovim manom v iskreni želji, da bi njegov svetli vzgled bil tisti čudoviti žar, ki naj vodi Jugoslavijo v miru in viharju v vedno srečnejšo bodočnost.

Kaj pravijo

»Koroški Slovenec«, glasilo slovenske narodne manjšine v Nemčiji, takole kliče:

»Grešili smo nad svojo zemljo. Jemali smo in jemali in ji nič dajali. Sekali in sekali, pa nič posadili. Ostali so prazni gozdovi, izčrpana polja, zadolženi domovi. A še je naša in ostati mora večno naša! Naj gre v naše vrste, med gospodarje in mladino klic, naj ga čujejo še oni, ki jim po mestih in tovarnah sredi zatohlosti vedno spet zadiši po senu in rožmarinu in ki zahrepenijo po delu in trudu na domači grudi: Varujmo našo slovensko zemljo! Ljubimo jo z visoko ljubeznijo ustvarjajočega človeka! Tisočero možno-

sti praktične ljubezni do lastne grude nudi moderna gospodarska in kmetijska veda. Intenziviranje poljedelstva, modernizacija živinoreje, umno sadjarstvo, napredno gozdarstvo, v tem je praktična ljubezen do lastne zemlje. Vnaprej pa nam je vsem potrebna notranja preusmeritev gledanja zemlje. Zemlja nam mora spet biti živ kos božje narave in mi moramo biti sami samo delček te božje narave. Le tako ji moremo vtisniti svoj lastni pečat, svoje slovensko obličje. Kmetovanje ni rokodelstvo, marveč prva umetnost, kateri more služiti samo poduševo, notranje bogat in razgiban človek. Kmetije so neke fotografije dobrih ali slabih kmetov, dobre ali slabo oskrbovana zemlja pa zrcalce njihove notranjosti. Zemlje ne moremo goljufati, ljubljena daje svojemu rodu svoj sad, ponižana ga odbija in odslavlja. Čuvajmo našo zemljo! Tako ostanemo sveža, zelena vejica na deblu materinega naroda in živi mejnik slovenskega ozemlja, naša kmetija pa bo v rokah zavednega slovenskega kmeta njegova dedna last.

Položnice

V zadnji številki »Kmetkega lista« smo priložili vsem našim cenjenim naročnikom položnice s prošnjo, da bi se jih poslužili v svrhu poravnave naročnine po možnosti še pred novim letom. Danes pa ponovno prosimo vse one, ki imajo na letošnji naročnini še kake zaostanke, da te nakažejo zanesljivo skupaj z naročnino za leto 1939.

Mariborska »Edinost« razpravlja v zadnji številki v posebnem članku o dediščini preteklosti in pravi med drugim:

»Velike množice delovnega ljudstva, slovenskih kmetov in delavcev, kljub morebitnim trenutnim neuspehom ali celo porazom že slutijo pravo pot, ki bo privedla tudi slovenskega človeka do take mere socialne neodvisnosti, da se bo mogel sam brez ozira na ukaz svojih krušnih gospodarjev za svoja dejanja odločati in da bo vzel sam svojo usodo v roke.«

»Glasnik železničara i brodarca« objavlja obširen in izčrpen članek o draginji, iz katerega posnemamo tole, za naše razmere vsekakor prav res zelo značilno posebnost, o kateri smo že tudi v »Kmetkem listu« sami večkrat razpravljali. Takole piše navedeni list:

»Najznačilnejše pa je, da je sladkor pri nas najdražji. V Belgiji je po din 7— za 1 kg, v Švici pa celo po din 5'70, četudi ista ne prideluje sladkorne repe in ne izdeluje sladkorja samega. Tudi kava in sol sta pri nas najdražji.«

Ali mar res še kdo misli, da so taki nezdravi pojavi narodu v korist?

O naših malih razmerah razpravlja »Trgovski list« v letošnji 137. številki in med drugim izvaja:

»Naše male razmere so od nas samih povzročeno zlo in samo od nas samih je odvisno, če se to zlo odpravi. Z nestrpnostjo, ki se danes mnogim zdi kot posebno povzdigujoča lastnost, se seveda male razmere ne odpravljajo, pač pa se z njo ustvarjajo. Nestrpnost je isto ko nesposobnost človeške osebnosti in zato nazadnjaštvo, ker priča o majhnem horizontu, ki je za male razmere tako značilen. Le iz širokega pojmovanja vseh človeških pojavov, le iz razumevanja teženj bližnjega se porajajo široki pogledi in veliki horizonti. Tudi v malih deželah so mogoči visoki hribi in zato široki horizonti in zato ni treba, da bi maloštevilni narod moral živovariti v malih razmerah.«

»Delavska politika« v letošnji 131. številki kliče:

»V ranjenem in tepnem telesu se zbuja duhovne sile, ki hočejo živeti, doživljati in soustvarjati svet in njegovo življenje.

Teh duhovnih sil ne bo nihče zatrl, ker so delo večnih naravnih sil.

Taka je naša zavest. Osveta te duhovne sile pa utegne biti težka, ker je človeški duh — neumrljiv.«

Kaj se godi po svetu

V Angliji

je na velikem političnem shodu v Chingfordu opozicionalec W. Churchill ostro kritiziral Chamberlainovo politiko. Izvajal je med drugim glede angleško-italijanskega pakta: Ta pakt še ni zadovoljil Italije, kajti vidimo, da se Italijani zdaj potegujejo za Nico, Korziko in Tunis. Italijanski tisk zahteva sodelovanje v Sueškem prekopu in naš ministrski predsednik misli, da ne kaže drugega, kakor napotiti se v Rim, da bi videl kakšne nove pomirjevalne pilule so potrebne.

V angleški javnosti ni enotnosti glede zunanje politike, s katero bi se omejilo oborožitev. Vlada se ne upa predlagati potrebnih ukrepov, ker noče sodelovanja opozicije. Ljudje se sprašujejo: čemu oboroževanje, če smo že na kolenih. Čeprav se ne strinjamo z vlado, se vendar zavedamo, da je potrebno storiti vse za našo domovino in našo svobodo. Če so storjeni ukrepi napačni, jih je treba izboljšati. Če je naša politika napačna, jo bo treba spremeniti. In če torej vladni aparat ne deluje več pravilno, potem ga moramo na novo obrusiti, ali pa spremeniti. Naj se zgodi kar koli, mi vsi bomo morali delati dan in noč, da se naši državi ne bo treba bati zračnih napadov.

Kakšna bi morala biti potemtakem zunanja politika, glede katere bi bila vsa država enotna in za katero bi vse stranke izjavile, da so zanjo pripravljene sodelovati? To je politika, ki bo okrog sebe zbrala vse sile in bo prav tako v okviru možnosti sodelovala z vsemi državami, ki so navdahnjene z istim duhom v borbi za skupno stvar. Dubovi se morajo torej zbuditi in navdahniti z vzvišenimi ideali, ki odgovarjajo veličini angleškega naroda in britanskega imperija, za ideal, ki ga zastopa Društvo narodov in ki ga ne smemo opustiti.

Kakor lahko sklepamo iz izvajanj tega preizkušnega angleškega političnega borca, tudi v Angliji ni vse čisto tako, kakor bi nekateri po lastnih željah radi naslikali.

Nekaj zaostritve

in motnje v odnosih med Anglijo in Nemčijo je prišlo pred kratkim zavoljo nekaterih odstavkov v govoru angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina na banketu zveze tujih časnikov v Londonu. Tam je namreč med drugim dejal tudi takole:

»Zato moramo izraziti svoje globoko obžalovanje nad tem, kako sedaj piše nemški tisk, ki se niti najmanj ne čuti oviranega, da ne bi izlival svojih očitkov in ukorov na naše najvidnejše državnike in še celo na nedavnega predsednika naše vlade (lorda Baldwina). Le redko je nemški tisk pokazal znake, da razume naše stališče. In vendar ostanejo odnosi med obema narodoma še naprej isti, kot so označeni v monakovski izjavi, to je, da se ne bomo nikdar več vojskovali drug proti drugemu, ampak da bomo vse sporne zadeve reševali v okviru stalnega medsebojnega posvetovanja.«

Nemci za »globoko obžalovanje« kavalirskega Angleža niso imeli nič kaj dosti smisla in so v zadnjem trenutku odrekli udeležbo pri banketu. Odsotnost je vplivala seveda silno mučno in so prireditelji v zadnjem trenutku deloma poklicali druge goste, deloma pa natakarje, da so brž odnesli iz dvorane — za Nemce pripravljene stole.

Za napetost je značilno postopanje angleškega konzula v Frankfurtu. Ta diplomat dosledno odklanja udeležbo pri vsaki nemški prireditvi. Izjavil je, da se ne odzove nobenemu nemškemu vabilu, dokler Nemci ne odstranijo letakov, ki sramote angleško vojsko. Na letaku so namreč naslikani angleški vojaki v Palestini, kako masakrirajo Arabce.

Kakor je videti, je angleško-nemška ljubezen še precej daleč od resnične iskrenosti.

Med Italijo in Francijo

vlada še vedno ostra napetost. Po vseh znakih sodeč se bo morala Francija ukloniti in res odstopiti Italije del svoje kolonialne posesti, kakor smo že poročali v zadnji številki »Kmetškega lista«. Nemčija bo v tem sporu gotovo na strani Italije, v Angliji pa je ministrski pred-

Msgr. dr. Josef Tiso, predsednik slovaške vlade, se je po svoje proslavil z odlokom, po katerem morajo vsi češki uradniki do 31. marca 1939 zapustiti Slovaško. Za novoletno nagrado jim bo Tisova vlada — ustavila plače.

sednik Chamberlain že izjavil, da za primer morebitnega oboroženega spopada med Italijo in Francijo Anglija ni podpisala doslej še nobenih posebnih obvez za vojno pomoč v korist Franciji. Tako je ostala Francija čisto osamljena in nima danes nobenega zaveznika, na katerega bi mogla resno računati, sama pa je za uspešen odpor prešibka.

Italija in Podonavje

Italijanski zunanji minister grof Ciano je odpotoval v Budimpešto. Po francoskih poročilih je šel tja

1. zaradi nadaljnega razvoja madžarsko-italijanskih gospodarskih odnosov ter menijo,

Vodja klajpedskih Nemcev dr. Ernest Neumann bo bržkone načel v kratkem vprašanje združitve Klajpede z Nemčijo.

da bodo gospodarske zveze med Rimom in Budimpešto postale še ožje.

2. Zaradi pričakovanja, da bo italijanska vlada bržkone nasetovala Madžarski, naj izstopi iz Društva narodov.

3. Zaradi Podkarpatske Rusije ker domnevajo, da bo Italija svetovala Madžarski naj pristane na nemško stališče in se odpove skupni meji s Poljsko.

4. Zaradi razmerja med Madžarsko in njenimi sosedi, zlasti Romunijo, Jugoslavijo in Poljsko, Italija, želi, da bi Madžarska uspešno uredila vse zadeve z njimi, zlasti manjšinsko vprašanje.

V Romuniji

je zavladal nov režim. Politične sile se bodo morale odslej koncentrirati izključno v novi vsedržavni stranki, ki se bo imenovala »Fronta narodnega preporoda«. Vse druge stranke bodo prepovedane in razpuščene, oziroma jih je že treba smatrati za končno odpravljene.

Nova stranka bo imela edina pravico postavljanja kandidatov. Parlament bo po novi ustavi stanovski, korporacijski.

Vojaško sodišče v Černovicah je nedavno razglasilo sodbo proti dijaku članom »Železne garde«, ki so izvršili atentat na predsednika vojaškega sodišča v Černovicah. Dijak Lituivici, ki je oddal nanj štiri revolverске strele, je bil obsojen v dosmrtno ječo, prav tako tudi dijak Stanescu, ki je atentat organiziral. Dijak Ramnisti, ki je sodeloval pri atentatu, je bil obsojen na 25 let ječe in 10 let izgube državljskih pravic. Na isto kazen je bil obsojen tudi dijak Dancu. Drugi obtoženci so dobili manjše zaporne kazni, le neko žensko, obtoženo, da je bila zapletena v afero, je sodišče oprostilo.

V Španiji

se je general Franco na prigovarjanje Rima odločil za obnovo monarhije. Nacionalistična vlada je že ukinila oba zakona, s katerima so bile odvzete kralju Alfonzu XIII. leta 1931. in 1932. državljanske pravice in zaplenjeno vse imetje v Španiji.

Razen tega je Franco poslal v Rim posebno odposlanstvo, v katerem so bili nekdanji diktatorja Primo de Rivera, šef propagandnega oddelka falangističnega gibanja Dodruges in književnik Montez.

Po načrtu nacionalistične vlade naj bi se pravica do prestola priznala 25 let staremu prestolonasledniku princu Juanu pod pogojem, da sprejme program španske falange. Kakor znano, teži falanga v Španiji za tem, da bi se obnovila nekdanja španska veličina ter oblast na morju in na kopnem. Falanga odklanja sleherni tuji vpliv v notranjepolitični razvoj v Španiji. Država sama naj bi se uredila po totalitarnem sistemu.

Stalin in Hitler?

Nekateri angleški listi vedo kot najnovejšo senzacijo poročati, da hoče Stalin končati komunistični režim v Rusiji. Potlej namerava po teh vesteh navezati stike s Hitlerjem ter se z njim toliko pogoditi, da bi bil prepreden oborožen spopad med Nemčijo in Rusijo.

Neki angleški list dostavlja temu poročilu tole pojasnilo:

»Ta vest zveni fantastično. Na prvi pogled je tudi smešna. Toda dejstvo, da je Stalin odstavil svojega priljubljenega šefa tajne policije in na to mesto postavil svojega ožjega rojaka Berijo, ki je tudi Georgijanec, mnogo govori za to, da se Stalin ukvarja z novimi načrti. Upoštevati je tudi treba temeljito »čiščenje«, ki ga je Stalin okrutno izvedel v vrstah sovjetskih odličnikov v razdobju zadnjih 18 mesecev. Dal je postreliti skoraj vse boljševe, ki so vodili revolucijo leta 1917. Postrelil je na ta način vse, ki bi mu mogli škodovati, če bi opazili, da hoče spremeniti sedanji sovjetski režim. Toda zelo malo je verjetno, da bi se Hitler sedaj dal pomiriti in da bi nehal biti zakleti sovražnik sovjetske Rusije, pa naj je ta Rusija komunistična ali ne, naj ima na čelu Stalina ali koga drugega.«

Koliko je na teh vesteh zanesljivega, je težko reči; zato tudi objavljamo poročilo le zaradi njegove zanimivosti in pa zato, da čitatelji spoznajo, kakšne govorice so vse razširjene po svetu.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE

vsem svojim zvestim naročnikom in poslovnim prijateljem želita

UREDNISTVO IN UPRAVA

Svetonočna molitev

Sveta noč, komu prineseš
letos mir in blagoslov,
o, prikljči sreče zvezdo
tudi pod naš kmetski krov.

Dolgo leto v trdih žuljih
smo ljubili dom in rod,
za ljubezen nam ljubezen
vrni, večni zdaj Gospod.

Mir naj vodi naša srca
k luči, ki ne omedli,
saj smo dali grudi svoji
zdravje, moč in svojo kri.

Ti, ki v bornem hlevu stopil
si na zemljo, duš vladar,
bodi gost naš in zaveznik,
naše pravde — gospodar.

Družinsko življenje starih Izraelcev

Družinsko življenje je bilo pri različnih dobah močno različno. Položaj žene je bil večinoma podrejen, često pa je poleg ene žene imel mož lahko še več drugih, postranskih žena. Marsikdaj pojem žene v našem smislu sploh ni uporabljen, ker so se ljudje družili križem brez pravega reda ali zakonitosti, pač pa samo pod pritiskom naravnega nagona. Ostanke te primitivne stopnje srečujemo še danes pri raznih neciviliziranih plemenih.

Nas vsekakor zanima, kakšno je bilo družinsko življenje predkrščanskih Židov, ljudstva torej, ki je bilo določeno, da izide iz njegove srede. Odrešenik. Najboljši vir za to nam je biblija, v njej pa zopet prva Mojzsova knjiga — Genesis.

Ze pri Abram (Abrahamu) naletimo na sporočilo, ki nam odkriva drugačno pojmovanje družine kakor ga imamo n. pr. mi. Njegova žena Saraj je bila nerodovitna. Ko je videla, da zaman čaka potomstva, je ponudila možu deklo, Egipčanko Agar. In res je Agara postala mati, nato pa je začela prezirati in zaničevati Sarajo (I. Mojzsova, pogl. 16.) Na starost je šele postala Saraj rodovitna in je povila sina Izaka, kar pomeni smeh. Smejala se je namreč, ko ji je bilo razodeto, da bo v visokih letih spočela in postala mati.

Podobnih primerov je v omenjeni svetopisemski knjigi še več. Tudi Izak, Abrahamov sin, je v stiski zatajil svojo ženo Rebeko in jo izdajal za sestro.

Jakobu se pripeti, da mu je Laban dal me-

sto Rahele, za katero je služil pri njem dolgih 7 let, starejšo hčer Lejo za ženo. Jakob je spoznal prevaro šele drugo jutro, vendar se ni zgodilo zato nič hudega. Obdržal je Lejo, služil nato še 7 let in dobil potlej tudi Rahelo, tako da je imel dve ženi.

Podobnih, pa tudi bolj zamotanih primerov je prva Mojzsova knjiga polna. Vmes so tudi izraziti primeri krvoskrutstva, kakršno bi bilo danes kaznivo po svetnih in cerkvenih postavah.

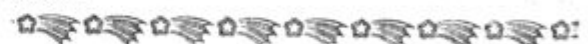
To nam omogoča dve prav zanimivi ugotovitvi: prvič, da je človek tudi na primeroma visoki stropni kulture poligamen, to se pravi, da se ne zadovoljuje z eno ženo, ampak si jemlje po dve in tudi več. Enoženstvo je torej plod, ali boljše rečeno — ideal višje kulture. Drugič pa nam ta bežni pogled v staro izraelsko družino priča, kako silno močna je že od nekdaj v Židih želja po ohranitvi rase. Kjer gre za ohranitev rase, za zarod, za novo pokolenje, tam odpadejo vsi drugi oziri. Ako žena ne more v celoti izpolniti svojega naravnega poklica, si mož vzame drugo, v silni celo iz drugega, tujega plemena, samo da se ohrani rod. Družina se zaradi tega ne razbije. Obe ženi, vse tri ali kolikor jih pač je, ostanejo pri skupnem možu. Ločitve zakona torej stari Židje niso poznali. Tudi otroci istega očeta, čeprav raznih mater, so ostali v skupnem domu, so se ženili in možili ter so se razšli šele tedaj, če je prostor postal pretesen, če ni bilo dovolj paše in krme za živino, torej ne dovolj možnosti za skupno preživljanje.

Značilna je podrejenost ženske v stari židov-

ski družini. Žena možu ni enakovredna, ampak je nižja od njega. Moža imenuje svojega gospoda in mu je v vsem pokorna. Kar mož ukaže, to se zgodi in to obvelja. Samo z zvijačo si skuša in more pomagati, v odkritem razgovoru pa je vedno skoraj sužnja.

Podoben je položaj otrok. Prvorojenec je očetov naslednik, glavni dedič njegovega imetja in tudi njegove oblasti. Vsi mlajši bratje in sestre so mu podrejeni.

Zanimivo bi bilo preiskati, v koliko je vprava družinsko-družabni sestav starega židovstva vplival na odpornost rodu, kakršna menda v zgodovini nima primera. Čeprav so Židje razkropljeni po vsem svetu in pomešani med vsemi narodi, so vendar še do danes ostali kompaktna celota z enotno rasno zavestjo. Te enotnosti ne more porušiti niti borba med posameznimi židovskimi verskimi ločinami. Zlasti v času stiske, kakršna je Jude zadela v sedanji dobi, se pokaže njih skupna rasna zavest v taki obliki, ki mora tudi pri največjem nasprotniku Židov vzbuditi občudovanje, če tega ne, pa brez dvoma vsaj zavist.

Bakla

Dolgo je telo upanje v razboljeni duši Tomaža Revena. Moj Bog, saj je končno le še nekaj pravice na svetu tudi za siromaka, ne samo za tiste, ki jim življenje itak nudi vsega v izobilju. Po strašnih letih vojnega trpljenja se je vrnil v rodno bašto k mladi ženi, ki ji je trpljenje in pomanjkanje sicer zarisalo na obrazu nezabrisne sledove, oči so pa vendar ohranile mladostni sij.

Tisto zimo je dala življenje tretjemu otroku. Večkrat je trkalo pomanjkanje na vrata skromne bajte. Saj je bilo sveta komaj toliko pri njej, kolikor bi ga človek s predpasnikom pogrnil. Drugo je bilo treba jemati v najem od bogatega veleposestnika. Tako so delali že rod za rod.

Tudi Tomaž. Denarja za najmenino ni bilo. Ženo sta jo odslužila z delom. V najbolj ugodnem času sta garala za gospoda, zase sta utegnila komaj zvečer ali v času, ko njemu nista bila potrebna. Tako so bile njune zaplate zemlje vedno bolj slabo obdelane in pridelki pišli. A živelo se je le; kako, tega človek, če je siromak, ne vpraša.

Družina se je množila. Še je prijel otrok za otrokom na svet, dokler se jih ni nabralo sedem, prav kakor svetih zakramentov. Tomaževka je bila že sama kost in koža, mož kakor posušen smrekov lub, otroci kuštravi in bledi. Iz oči jim je vsem gledalo pomanjkanje.

Pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Gospodar se je odločil, da bo dal Tomažu nekaj zemlje v plačilo za njegovo zvestobo. Da, zemlje dobi Tomaž! To, kar je obdeloval leta in leta, pa še kaj zraven. Toliko bo dobil, da bo lahko redil dve govedi in tri prašiče, nemara celo tri goveda. In tudi najbolj črn delavnik bo kakor slavnosten praznik pri hiši. Kaj žulji, kaj trpljenje, kaj mraz in revščina, če le ni treba gledati od gladi vročinskih otroških oči, ki v nemem kriklu zaman prosijo kruha!

Da, res je Tomaž dobil zemlje. Od veselja bi bil najrajši jokal, od veselja in sreče. Hodil je po lehab, po kosu travnika, ki naj postane njegova last. Ah, vse je premeril z očmi in s srcem. Vsak prostorček je odločil, za kaj ga uporabi. In ko mu pride ura, da bo treba za vedno zatisniti oči, mu ne bo treba bitl v skrbeh.

Vesele božične praznike

SVOJIM KLIJENTOM ŽELI

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

JUGOSLOVANSKA
ZAVAROVALNA
BANKA

„Slavija“

V LJUBLJANI
Gospodarska ulica 12
TELEF. ST.:
21-76, 22-76

PODRUŽNICE: BEOGRAD, ZAGREB, SARAJEVO, OSIJEK, NOVI SAD IN SPLIT

Čakal je leta in leta in delal. Kakor vrt je bila obdelana njegova zemlja in pridelek na njej se je potrojil.

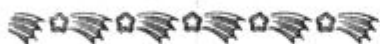
Potem se je nenadoma zgodilo, česar Tomaž nikakor ni mogel razumeti. Nobene krivice se ni zavedal, ko ga nekoč nenadoma pokliče sam gospodar k sebi in mu sporoči, da si je premislil in ukrenil drugače. Zemljo bo dal drugemu, on pa naj letos še pospravi pridelke, spomladi bo obdeloval že drugi.

Tomažu je bilo kakor v groznih sanjah. Izpraševal je, romal od pisarne do pisarne, toda nikjer ni bilo razumevanja za njegovo bolečino. In ko je videl, da ga povsod odpravljajo s prazno besedo, se je zaklenil vase, ni šel nikamor več in ni govoril z nikomer. Po cele ure je presedal doma in buljil predse.

»Potrpi, saj se morda še zasuče,« ga je tolažila žena, ki se ji je mož smilil, čeprav je tudi sama nepopisno trpela.

Ko so se na sveti večer odpravljali k polnočnici, je dejal otrokom:

»Kar z materjo pojdite, pridem za vami.«

Janez Plestenjak:

Jernača žvižgača božični večer

»Žvižgač, Jernač, ali boš jedel potice?« je vanj zabevskal Osredkarjev Tone, gruntarski sin, ki je že nevesto zbral, fantovščino plačal in brez skrbi voglaril in dražil gruntarska in bajtarska dekleta. Kadar pa mu je pogum upadel, je zažvenketal z denarjem in sprava je bila sklenjena med njim in nasprotniki pri Cibru, starikavem možičku, ki je kahal žganje iz drnulj, iz robidnic, malin, drobnic, borovnic in celo iz suhih fig.

»Jezasta, jezasta,« je kriknil Jernač Žvižgač, ki ga je bajtar Anžič za svojega vzel. »Bog tudi vsega vsakemu ne da,« se je tolažil, kadar se je v njem hotela zgreniti misel, da nima otrok. O Jernaču so vedeli le toliko, da se je rodil v Trstu in da ga je mati še dojenčka pustila pred hišo bogate trgovke. Štiri leta je bil star, ko je najdenčka prevzel Anžič. Spočetka so mu vsaj otroci nagajali s psovko Tržačan ali pa Trstin, pozneje so mu pa vzdeli ime Jernač Žvižgač, ker je zmerom žvižgal. Na vsem svetu Jernač ni imel nikogar drugega kot Anžiča, vseh drugih ljudi se je pa izogibal in se jih je bal. Če je moral koga srečati, je pobegnil, če pa pobegniti ni mogel, se je stisnil v melino ali pod grm ob poti. Od neznanega strahu so mu ustnice vselej drhte in če je že moral spregovoriti, je besedo po petkrat začel in je ni nikoli končal.

»Jezasta, jezasta,« to mu je bilo zmerom na jeziku, v tej besedi je iskal rešitve, s to besedo je prosil, rotil, se opravičeval, klet in se branil. Še Anžič, ves star in nadložen, sključen in izsušen od skrbi in od dela za nizko bajto, ki jo je vsak močnejši veter razčesal in oskubil, se je oprijel besede »Jezasta!« in pozabil na svoje stare kletvine: hudnik, kura na vodi, pasja taca, pes te plentaj, sapra miš, Tet-te-te presneto, in se mu je dobro zdelo in je bil Jernaču hvaležen.

»Kar spreobrnili me je!« si je pritrjeval in obžaloval svoje objestne grehe.

»Jezasta, jezasta!« je še močneje zatulil, prav za prav zacvilil Jernač. Za njim se je pa režal Osredkarjev Tone.

»Jezasta, jezasta, potice boš jedel. Iz ovsenih plev in z ajdovimi vamperli. Jezasta, napelo te

In brez slutnje so otroci in žena odšli. Kakor hitro pa je bil Tomaž sam, ga je zaskalelo v srce kakor še nikoli. Trikrat se je že odpravil z doma, pa se je vselej vrnil. V glavi mu je razbijalo kakor da se vrte v njej celi roji mlinjskih koles. In nalik v omotici je vzel svečko izpred jaslje, jo nažgal in odšel z njo v podstrešje. Lepo jo je postavil v seno in odšel.

Pa spet ni mogel proč. Pred bajto je hodil po zmrlzem snegu in čakal, dokler ni bušil plamen skozi slamnato streho. Ljudje, ki so se vračali od polnočnice, so zavriščali in hiteli na pomoč, toda plameni so že v glavnem opravili svoje delo.

»Tomaž, Tomaž, kaj nas je zadelo,« je jokala žena. Otroci so obupano ihteli, vsem ljudem so se smilili, bajtar pa je samo segel ženi v roko:

»Veš, baklo sem prižgal, da bo lahko našel mojo zemljo tisti, ki pride ponjo.«

In se je blazno nasmehnil. Še isto noč so ga morali odpeljati v bolnico, odkoder se ni več vrnil. Tam na pokopališču zunaj mesta se je odprla zemlja in sprejela v naročje svojega zvestega mučenika Tomaža Revena.

bo, h konjederki za Kamnikom boš moral, jezasta.

»Jezasta, jezasta,« je viknil Jernač in zdiral. Noge je metal navzkriž, se brcal v hrbet in takoj mu je odletel pod pot čevlji, ki ni bil za njegovo nogo umerjen.

»Kar v škornju zamesi, jezasta! Na!« Tone je zalučal za njim pest blata s snegom; zadel ga je na teme.

Jernač se je otepaval in z vso naglico metal iz las in z vratu blato in sneg.

»Kaj bi se trebil, saj nisi pav,« ga je dražil Tone.

Jernač je pobral škorenj in jo odpihal v bajto. Še do sape ni mogel in še Anžiča ni opazil, ki je silil vanj s presekanimi vprašanji.

»Jezasta, jezasta, Jernač! Kaj, kaj, kdo, pasje ..., no, no, jezasta ... tepen?«

»Jezasta ... to — to — to — to — u — n — ne ... po — po — po — li — li — li — eeee — — —«

Anžič ga je razumel. V očeh se mu je zmrčilo.

»Vse leto gara zame, še izgaral se bo, pol bajte je njegove, kaj pa misliš Anžič, dvajset let garanja, dvajset let ovsene žgance, mleko, kisló zelje, ovsene žgance, ovsenjak, joj, kaj in kako bi s poticami?« Obraz se mu je skremžil in Jernač se mu je tako zelo zasmilil, da se je iz njegovih uvelih ušij izcedila trda solza.

V zamazan kozarček mu je pricurnil za prst visoko žganja.

»Jernač, pij, da se ne prehladiš. Ne bo ti ga Bog za greh vstel.«

Jernač ga je zvrnil in se stresel. Žgalo ga je po grlu, v oči mu je zlezlo in v ušesa mu je zabrnalo.

»Jezasta, jezasta!« je zamomljaval in se zagledal v poševne slike na črni lesení steni. Sv. Barbara je gledala vanj, čevljarjev patron sv. Krišpin se je zamaknil vanj, sv. Lucija se mu je smehljala in sv. Jurij na konju je pozabil na zmaja, sv. Martin pa, ki je bil Jernaču najbolj všeč svetnik, je odrinil berača in povsíl meč, kot bi hotel reči Jernaču: Nič ne maraj, tudi brez potic te ima Bog rad.

Tisto noč je Jernač čudno sanjal. Obiskala

ga je sv. Barbara in ga tolažila, sv. Jurij ga je jutnačil in sv. Krišpin ga je skromnosti učil in ga v siromaštvu bajtarskem bodril.

»Ne boš se več dolgo mučil, ne bodo te več dražili. Pravijo, da si prismuknjen, ker pred grehom bežiš, pravijo, da si šemast, ker se s prevzetnostjo kregaš, pravijo, da si ovčičev, ker ne kolneš in ne kvantaš in ne dražiš bab, ki se jim greh iz oči reži. Nič ne maraj, Bog za vse to ve in te ima rad.«

Ko se je Jernač prebudil, mu je bilo čudno, mehko v duši, kot ob največjih praznikih, ko v cerkvi zabučé orgle in zadiši po kadilu in se sveta pesem razlije v srca in jih omehča do opojne pobožnosti.

Izmotal se je iz svisli, pokladel kravi in jo tudi pomolzel.

Zazeblo ga je, ko je stopil iz hleva. V dolini so bile vasi pokopane v megli in nad meglo se je utrinjala mlečna svetloba, skozi katero je zdaj in zdaj švignil plamen in utonil v rebri nad bajto. Tam so kipele k nebu mucke. Bajta se je še Jernaču zazdela majhna. Na zimo se je zakopala v reber, kot bi hotela ta čas prespati.

Anžič je že nažgal leščerbo in drsal s premrlimi nogami po veži, iz veže v hišo.

»Sveti večer bo, sveti večer, jezasta! Bog bo di zahvaljen, da si nam Odrašenika dal, jezasta. Razbojnik judovski ga pa ubijejo, Odrašenika, jezasta, jezasta,« je šušljaval in ropotal z burklami, se zaletaval ob butare pred pečjo. Ko pa je začel Jernača, ki je štokljal iz hleva in potem butal s čevlji ob prag, da si je spet otrsél sneg, je odrinil zapah in odprl vrata.

»Jernač, sveti večer bo danes. Nič se ne pehaj, samo bakle bova pripravila,« je zaspano, pa praznično umirjeno zlogoval Anžič. Jernača pa je prevzelo sladko ginjenje, sveti večeri so mu bili najlepší in najsladkejši.

Prevzela ga je mehka hvaležnost do Anžiča in pozabil je na Toneta in na vse sovražnike.

Kosilo se je kuhalo samo, Jernač in Anžič sta pa molila. Po kosilu spet molila, potem razcefrala brezova polena, jih prepojila in obložila s smolo, da bo pot k božičnici svetlejša.

»Jezasta, jezasta!« je vzklikal Jernač in vse je pozvanjalo v njem. Zažvižgal je in žvižgal po svoje božično pesem, v resnici pa je bilo njegovo žvižganje izmučeno iskanje melodij, ki jih je dojemala le duša.

Tisto popoldne je padlo za pol metra snega. Anžiču je bilo kar všeč. »To bo sveti večer,« je jecljal in si ogledoval bakle. Jernač pa ni bil nič več v bajti, vse njegove misli so romale po nebeško razsvetljeni cerkvi, kjer se vse topi v božjem blagoslovu in kjer diši po kadilu in po božji milosti.

Večer je kar iznenada zagrnil rebra planine, meline in griče. Bajte in gruntarske hiše so se stisnile še bolj vase, skozi okna pa metale praznično svetlobo na deviško čisti sneg. Okoli bajt je zadišalo po žganem vrbovju in leskovju in po žganih rožah, blagoslovljenih na Veliki šmaren in na cvetno nedeljo. V kolobarjih so se rezale gazi okoli hlevov, bajt, staj in čebelnjakov in vsako gaz je spremljala molitev.

Ko so pa bajte in gruntarske hiše zamižale, so ožarele bakle. Čez rebro je gabil Osredkar a sinom Tinetom, preko planine Vodušek, najtrdnjši gruntar, s svojim drobižem, izza smrek se je v sneg zaganjala vdova Adamovka, pred njo njen sin Lojze.

Anžič in Jernač sta vžgala vsak svojo baklo in dvoje senc se je motalo v rdečem odsevu proti poti, ki se vleče v Loko. Snega je bilo do kolen in noge so se prijetno zagrebale v mehko.

Osredkarjev Tone je objestno zavriskal. Vodnikov Matevž mu je odgovoril. Ob križu so se romarji strnili v dolgo procesijo in razvlečena žareča plamenica se je počasi pomikala navzdol. V vejah se je splašila sova in zaplahutala nad baklami, vrane so se sunkoma prepeljale iz svojih počivališč in odfrlotale nekam v grapo. Z vej se je vsul sneg in padal na klobuke in na bakle. Jernaču celo za vrat.

Na Burjevčevi planoti so romarji obstali. Le Osredkarjev Tone je dopalil proti Žagarju. Vsem so bili obrazi razgreti in dišalo je po smoli.

Mesto je bilo razsvetljeno. Z grada se je vsipala svetloba po strehah mestnih hiš in trepetala v snegu, kot bi jo zeblo.

»Jezasta, jezasta!« je ušlo Anžiču.

»Jezasta, jezasta!« je kriknil Jernač.

»Pa jo urežimo naprej!« je velel Vodnik, ki ni hotel, da bi se kdo norčeval iz Jernača ali pa Anžiča.

Cerkev je bila skoro polna, ko je procesija hribovcev priromala. Zrinili so se ob straneh in poklekili. Sneg se jim je prilepil na noge do kolen, pa jih v pobožni tišini ni zeblo.

Jernač se je primotal prav v bližino jaslje. Slišal je samo sveto pesem, bučanje orgel, vonjal molitev in kadilo, videl pa le božje dete, Mater njegovo, pastirčke in hlevček, ki je bil podoben Anžičevemu. V molitev in premišljevanje zaverovane misli so mu nenadoma spolzele v komaj slutene, nikdar dojete daljine. Nikoli ni videl matere, niti ni o njej kdaj čul, nikoli ni videl očeta. Čul je o sebi samo to, da so ga našli tuji ljudje in da se ga je Anžič usmilil. Gledal je Mater Odrešenika. Morda je bila moja mati podobna njej, morda je tudi trpela in bila brez vsega, še brez ovsenjaka, morda ni imela niti rednika in zaščitnika, morda jo je moj oče zapustil in jo še krel? Gledal je dete Odrešenika. Sladko se je dete smejala, pa čeprav je zmrzovalo na trdi stani. Kje in kako sem ležal neki jaz? Kdo se me je prvi usmilil, kdo me potolažil z mlekom. O, če si ti Odrešenik toliko trpel, ne moreš in ne smeš pozabiti na sotrpine.

Ustrašil se je teh misli in se jih kesal. Misel na mater pa le ni hotela ugasniti. Vsega imam, nič mi ne manjka. Kje le neki se ona potika? Morda jo od hiše do hiše pode, hudobneži kamenje za njo lučajo, dražijo nanjo pse in ji ne dajo ne kruha ne vode. Morda nocoj še hleva ne najde, kjer bi se odpočila, morda je strgana in bolna, da si še v cerkev ne upa. V očenaš, je vpletel spomin nanjo in z molitvijo in z očmi in z vsem obrazom prosil milosti za njo.

In zdelo se mu je, da mu odgovarja Mati Odrešenikova, v pesem svete božične pesmi, mu je zapelo: »Tvoja mati je na varnem, v nebesih praznuje sveti večer in sveto noč!«

Molil je in molil, tiho najprej, potem je molitev že šepetal in končno skoro glasno izgovarjal presekane, jecljajoče prošnje, ki jim je pritrkal: »Še-še-še za ma-ma-mater!«

Sosed ga je dregnil v hrbet. Toda Jernač ni čutil in se ni zganil.

»Budalo neokleščeno!« je zamomljaj Osredkar, vstal in se razgledoval po ljudeh. Z očmi je oplazil tudi Vodnika. Ta je povsili glavo. »Snetje, kaj bi se nosilo. Ne bo leto dni, ko ti zapoje boben. Bahavost bahava.« Vodnik ga je poznal in vedel za rane, ki so žrle Osredkarjev grunt. Osredkar je zapravljaj, sin Tone je zapravljaj. Smreke pa rasto počasi, kostanji se zlepa ne zdebele.

Cerkev se je že praznila, ko se je iz molitve in sanj predramil Jernač. Sveče so ugašale in prošnje zvonov so glasno ihtele pred jaselec, se spreminjale v pesem radosti, vriska in v pesem odrešenja.

Vsakemu svetniku se je še priporočil, se razhudil nad judi, ki bodo Odrešenika umorili in poprosil milosti za mater, za Anžiča in za sebe.

Anžiča je zgrešil. Htel je mimo ljudi, ki so stali na trgu, dirjal čez hudičovo brv, padel v sneg, se zaletel v ograjo in dirjal, kot bi ga bilo groza teme, ki se je zgoščala pred njim.

Nad Žagarjem šele so zagorele bakle. Gnal se je do upehanosti in sunkoma ril v sneg.

Procesija bakel je bila raztrgana. Čul je že prasketanje ogorkov, čul je smeh moških in žensk. Prislunil je. Anžičevega glasu ni razpoznal.

Ko je procesija zavila v gozd, se je pogнал v hrib z vso silo.

»Saj ostanem v snegu!« ga je morila misel.

Padal je in je vstajal, na obrazu se mu je topil sneg in mrzla snežnica mu je polzela pod vrat, da ga je stresalo.

»Ali si ga videla prismojenega Jernača Žvižgača?« je začul Tonetov glas, ki se je v snegu zdel le korak, dva od njega.

»Semca božja je, pusti ga,« je povzel ženski glas. Nato pa smeh. Pred seboj je Jernač zagledal Toneta in njegovega dekleta. Več ni hotel gledati, ker se mu je greh zagnusil. Tesno drug ob drugem in objeta sta šla. Daleč pred njima pa so svetile speč bakle. Jernač bi jih ne mogel dohiteti. »Moram jih!« mu je kljubovalo utrujeno telo.

Steval si je sneg z obraza, s klobuka in sukne in zaril v celo, da bi se ognil Tonetu. Črna gmota se je motovila, se dvigala in padala, hropla in kašljala.

»Še korak, dva, tri in bom rešen!« je Jernaču dajalo moči. V svitu bakle mu je jemalo vid in z rokami je moral tipati, da se ni zaletel v deblo.

»Jezasta, jezasta! Jernač, danes si se pa izmolil. Name si pa pozabil. Ali so te potice zmotile?« se je zahrohotal Tone, dekleta pa se ga je še bolj oklenilo in se glasno smejala.

»Jezasta, jezasta!« je zastokal utrujeni Jernač in odrival sneg pred seboj in lovil sapo.

»K dekletom se mu mudi, jezasta, jezasta, semca božja! Pa tak svetnik!«

»Nak, nak!« je jecljal Jernač in se metal naprej.

»Na, pa si posveti, ha ha!« je viknil Tone, zavihtel baklo in jo vrgel proti Jernaču.

Dekle je obstalo, božjastno kriknilo, bakla pa je oplazila Jernača, in na laseh in na vratu je začvrčala goreča smola, da je Jernač od bolečine zatulil:

Za
Božič
tople
copate!

»Jezasta, jezasta!«

Pognalo ga je v temo, lovil se je med drevjem, udaril s čelom ob deblo, se spotaknil ob grm. Vročina mu je udarjala v glavo, pred očmi pa tema, koraki pa gredo in že divjajo neznano kam navzdol. Na čelu je občutil močan sunek in nekaj toplega se mu je razlilo po obrazu. Začmakal je z ustmi in srebale so sladko, toplo tekočino. Za hip se je zavedel in spoznal je, da se je svet ustavil pred njim. Na mehkem je ležal in hlad mu je prijetno del. In v ta hlad in v mehko so peli zvonovi, so bučale orgle, svete božične pesmi so se vsrkale v dušo.

Dete v jaselec spi mirno, nad njim bdi Mati Marija, vanj diha voliček in nad hlevcem žari znamenje odrešenja.

»Jezasta, jezasta, ali si ti mati?« Obraz se mu je razlezel v smeh, poln božične svetosti, in Jernač je odromal z božično pesmijo v večni Betlehem. Spremljale so ga pa bakle.

Kmetska hranilnica in posojilnica v Št. Vidu NAD LJUBLJANO

želi vsem članom in vlagateljem

vesel Božič in srečo v novem letu

Mladina na vasi

Zmagala je svetloba...

Življenje človekovo valovi in teče po razbrazdanem kamenju, dokler ne pride v tiho dolino. Nekako tako bi lahko primerjali pota razumnih živih bitij, ki se končno združujejo v enem samem mestu — zemlji! — Ob koncu pota se izravnavajo vse krivice in razlike, vse zajame prah večnosti, kjer ni trpljenja in zablod.

Zima je potrkala

in skrila toliko živih bitij v prirodno zimovanje. Zima je potrkala tudi v naše hiše, v naše duše! Golim prinaša obup, revnim na duši dvojni mraz! Oh, ko bi ob zmagi svetlobe nad temo, ob Božiču, zima pobrala vso našo sramoto, nemožnost, piškavost, neznačajnost, da bi bilo delo prepoda vasi laže. Spomnite se, tovariši in tovarišice, da je zmaga življenja nad smrtjo samo enkrat na leto, da mora zaradi tega vsak od vas prerezati samega sebe; slabosti poslati v smrt, v življenje pa priklicati novih dobrih lastnosti, ki bodo prepodile vse naše podeželje in ves narod.

Narod slabičev

ne smemo biti. Malo nas je po številu, zato moramo biti v svojih dušah krepki in dvakrat prekaljeni. Dolžnost nas veže pred samim seboj, pred odgovornostjo do svojega naroda, da svojo duševnost obnavljamo, svežimo in dvigamo vrednost posameznika in skupnosti. Trnjeva je naša pot malega naroda, ki se z vsemi silami bori samo za življenje.

Velik je to praznik

ki ga bomo preživeli prihodnje dni. Za nas kmetsko-mladinske pokretaše pomeni dvakratni praznik, ker ga moramo praznovati za dušo in telo posebej v posebni obliki. Vsakemu fantu in dekletu — tovarišici in tovarišu mora priti v meso in kri, da svetloba mora in vedno zmaga nad temo. Kdor se bo tega zavedal in v polni meri občutil, ta bo tudi premagal vse teme človeškega napuha in s povzdignjenim glasom zapel slavo »rojstvu«, ki je za prineslo toliko »dni« vsemu človeštvu.

VSAK STAR NAROČNIK, ki pridobi za prihodnje leto „Kmetскому listu“ vsaj osem novih naročnikov, bo deležen lepe nagrade!

Mi smo boreci,

na naših ramenih sloni nadnaravna dolžnost vzgojvalcev; mi moramo biti močni s trikratno močjo duše kakor jo ima navaden zemljan. Narava nas kliče! Tovariši! Narava nas ljubi! Tovariši! V znamenju zmage, v znamenju borbe, v misli kmetijske ideje je vsebovano vse naše hopenje. Vsa hotenja pa morajo imeti merilo v naših zmožnostih, v naši vsebini! Vsebinsko človeka — njegova duša, iznad vsega. Prazno besedičenje, krivi preroki in zastrupljeni pa naj v teh dneh, za večne čase izginejo v temi.

Luč svetli

na obzorju! Vsakdo jo vidi ali malokdo spozna. Spoznanje, doživetje in popolno doumetje v tem času tako nujno trka vsem borecem na čelo! Oči imamo, um in sluh, uporabimo jih v teh dneh, vsaj skušajmo spoznati, doumeti in doživeti — vse slabosti in vse vrednote! —

Božič je tu! Vse okrog nas teče nekaj oživljajočega — vendar — spoznanje do sedaj ni prišlo v našo dušo.

Koliko solzá

bi bilo prihranjeno, koliko krivic nikdar zaživel med ljudstvom, ko bi borec v vsem obsegu razumeli svoje poslanstvo. Mladi kmetško-mladinski pokret stopa v tej zmagi svetlobe nad mrakom v novo življenje — novo rojstvo prinašamo, ki še ni bilo oblateno in zasramovano!

Tudi vi trpeč!

razmislite! Tudi vi skušajte doumeti, naj vam »Božič« prinese lepših nad na pravem mestu in ne tam, kjer se grmadijo laži in mrevari človeške duše. Naj prokletstvo pade v brezno, da ne bo rojstvo človekovo novo trpljenje. Luč svetli na obzorju, spoznajta jo boreci, ki morate zmagati zaradi svojega naroda.

Mlatič

Pelek — svoje laži popravi!

V zadnji številki »Kmetского lista«, v kateri so bile priložene poštne položnice za poravnavo naročnine za leto 1939., je neki prelek mistificiral našega urednika in zapisal na to mesto nesramno laž, »da zaradi slabega vremena, deževja in bolehnosti ta teden mlatič ne bo mlatil, ampak da si bo po dolgem garanju privoščil malo oddiha.« Predznil se je celo tako daleč, da je zapisal »saj mu menda zamerili ne boste.«

Jaz kot resničen in pravi mlatič s tega mesta užaljen najodločneje protestiram in zahtevam od preleka na podlagi § 26. tiskovnega zakona, da v prihodnji številki, ki bo izšla pred novim letom, na istem mestu in natančno z istimi črkami svoje laži popravi, sicer ga bom tožil kot klevetnika.

Nov literat

Neki med nami povedano neutolajljiv literat za brošure, član »društva užaljenih veličin«, ki bi v času konjunktura lahko postal minister — mi je pismeno javil pred par dnevi, da ne more biti več poslušna ovca, katero bi preganjali s hleva v hlev, ampak, da hoče postati za naprej bojevit vol. Ta svoj upor utemeljuje naš literat s tem, da se kot ovca ni mogel brez rogov dovolj trdo in uspešno boriti. Dočim pravi, da se bo kot rogat vol bojeval magari s samim peklenkim satanom, in upa v vsakem še tako umazanem primeru na sigurno zmago.

Za praznike — ocvrti povhi

Kakor vsi dobri kmetje veste, je mlatenje žita, kakor tudi fižola, laže in ješprenja za letos pri kraju. Meni radi tega ne kaže kot takemu,

kar mi boste gotovo vsi priznali, do prihodnje jeseni noben omembe vreden zaslužek.

Ker se nahajamo tik pred božičnimi prazniki in veselim novim letom, ko bo treba kaj boljšega za v kozico, mi je šinila v glavo pametna misel, naj se vržem tekom zime, ker nimam drugega posla, na dihurje in povhe. Rečeno — storjeno! Že prvi dan zasledovanja z Višnje gore proti Polževem sem imel, moram reči, veliko srečo. Sv. Hubert, če je zaščitnik tudi za povharje, mi je bil tako naklonjen, da sem ujel v pasti s pomočjo ljubljenih sinov Janeza in Maksa več sto teh nesrečnih živali. Veselje, ki je zavladalo v moji družini vsled tako obilnega povšjega plena v enem dnevu, je bilo in je še danes nepopisno — saj bo s temi sto mehkiimi kožami odeta in pokrita za zimo vsa številna družina — kar pa je še bolj važno, bodo božični prazniki moje družine letos okrog polne kozice z ocvrtimi povhi nič manj kot gosposki!

Domači dogodki

× V Zg. Slov. Bistrici se je obesil na nekem travniku na staro hruško Ludvik Pliberšek iz Berja pri Slov. Bistrici. Kaj je Pliberška, ki je bil uslužben v Mariboru, pognalo v obup, ni bilo mogoče ugotoviti.

× V mostarski okolici sta se dve družini zastrupili s kruhom. Moka, iz katere so zamesili ta kruh, je bila zastrupljena s strupenimi zrnci rastline »laturae stromonic«. Učinek strupa je grozen. Zastrupljenec namreč zblazni. Obe zastrupljeni družini so morali spraviti v bolnico.

× V Ljubljani so močno razširjene ošpice. Izolirnica je tako natrpana z malimi bolniki, da sprejema odslej obolele otroke samo še v najnujnejših primerih.

Pevka Plevička, žena generala Skoblina, je bila v Parizu obsojena na 20 let prisilnega dela in 10letno prepoved bivanja v Franciji, ker je imela prste vmes pri ugrabljenju in umoru ruskega generala Millerja.

× »Totega lista« 20. (božična) številka je že izšla in je vsebinsko zelo pestra in bogata. Dobite jo lahko v vsaki trafik ali pa naročite pri upravi »Totega lista«, Maribor, Cvetlična 12. Smeh pomeni zdravje, pravijo zdravniki. Če hočete biti torej zdravi, čitajte »Toti list«. Številka stane samo din 1'50.

× Pri pošti Sv. Barbara pri Mariboru je bila pred dnevi uvedena brzajavna in telefonska služba. Enaka služba je uvedena tudi pri pomožni pošti v Kapelah.

Ne pozabite, da je bila tudi vam v zadnji številki Kmetского lista priložena položnica za poravnavo naročnine.

× Ivanjkovec. Tukajšnja vinarska zadruga priredi svoj 14. vinski sejem in razstavo dne 10. januarja 1939 v tukajšnji dvorani pri kolodvoru. Vina je prijaviti do 3. januarja 1939. Letošnja vina se prav dobro razvijajo in so izredno harmonična — izvzemši tistih, ki so zelo rano brana. Cene so ugodne. Mi smo v sredi ormoško-ljutomerskega okoliša in tako bo vsakemu interesentu dana prilika, kriti svojo potrebo v ljutomerskih vinih, pa naj si bodo iz mešanik nasadov ali sortirana.

× V celjskem okraju sta slinavka in parkljevka prenehali in so od 14. t. m. dalje zopet dovoljeni živinski in svinjski sejmi. Zdaj je dovoljen dovoz prašičev iz celjskega okraja, dovoz iz šmarksega in drugih okuženih je še prepovedan. Dovažati se smejo prašiči le s konjsko vprego. — V veljavi so še odredbe, ki se nanašajo na obvezno razkuževanje sezonskih delavcev iz Nemčije in Francije ter oseb iz okuženih krajev naše države. — Spet je dovoljen uvoz mleka, mlečnih proizvodov, sena, slame in gnoja.

× V Majeveci pri Tuzli so dosedanja vrta nja dala ugodne rezultate in prihaja na dan nafta z znatnim pritiskom.

× V Maclju je imela 39letna posestnikova hči Neža Dogovšek ljubezensko razmerje z nekim posestniškim sinom. To ni ostalo brez posledic. Fant jo je začel polagoma zanemarjati, zato sta imela med seboj oster prepir, v katerem je njen bivši ljubček pograbil za nož in ji ga zabodel v trebuh. Stanje ranjenke je zelo kritično in so jo morali prepeljati v ptujsko bolnico.

× Važno za Feniksove zavarovance. Od 1. januarja 1939. bodo lahko Feniksovi zavarovanci v smislu odredbe zopet realizirali svoje police odnosno dobivali na nje posojila.

× V Marlu blizu Varaždina se je prerezal ondan trebuh 39letni Alojz Gabrovec. Njegova sosedka Neža je slaboumna, in ko je zanosila, je trdila, da je oče njenega otroka Gabrovec. Mož se je zbal posledic in sklenil končati si življenje. Vzel je velik kuhinjski nož in odšel z doma. Domači so ga našli končno na podstrešju v mlaki krvi. Imel je prerezan trebuh, iz katerega so mu izstopila čreva.

× V Krugah na zagrebški periferiji je bil umorjen upokojeni nadsprevodnik drž. železnice Anton Soltan. Ko je prišla zjutraj mlekarica in potrkala na vrata, se ni nihče odzval. Samo psiček je pritekel iz hiše in žalostno cvilil. Mlekarica je odšla v mesto obvestiti Soltanovega sina. Ta je poklical ljudi, in ko so vlomili v Soltanovo stanovanje, so našli starca mrtvega. Zgornji del telesa in glavo je imel pokrito z rdečo blazino. Policija je ugotovila, da gre za roparski umor. Soltan je bil star 82 let.

× V Slavonski Brod sta prispela te dni iz Berlina dva pritlikavca Mato Malešević, star 48 let in njegov sorodnik Joco Dragun, star 42 let. Oba sta bila rojena v vasi Kobašu pri Slavonskem Brodu. Živita pa v Berlinu, kjer nastopata po varietetih. Joco govori pet, Maco pa sedem tujih jezikov.

Naše čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »PEKO«.

× V Siskovec pri Slavonskem Brodu se je odigrala nedavno zvečer ljubavna tragedija, ki je zahtevala življenje vaške lepote Danice Pivaš. Za njo je lazil sosedov sin Dušan Vidiš. Danica pa ga ni marala, ker je bila zaljubljena v drugega. Ko mu je to povedala, je potegnil fant samokres in ustrelil dekleta v glavo. Potem se je pa sam prijavil orožnikom.

× Nj. Vel. kralj Peter II. je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo XIX. mednarodnega spomladanskega ljubljanskega velesejma, ki bo od 3. do 12. junija 1939 in jesenske velesejmske prireditve »Ljubljana v jeseni«, ki bo od 2. do 11. septembra 1939.

× V Novem Vrbsu je napravila malo maturo lepa mlada Nemka, potem se je pa odločila za mesarsko stroko. Učila se je pri svojem očetu in sama je dve leti vodila mesnico. Prav nič jo ne pomudi zaklati prašiča ali vola. Včeraj je položila v Novem Sadu mesarski izpit.

× Znižano vožnjo 50% je odobrila Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu vsem posetnikom spomladanskega in jesenskega velesejma v Ljubljani. Za spomladanski velesejem velja ta ugodnost za potovanje v Ljubljano od 31. maja do 12. junija, za povratek pa od 3. do 17. junija 1939. Za jesenski velesejem velja znižana vožnina od 28. avgusta do 11. septembra oziroma za povratek od 2. do 16. septembra.

× Pred sarajevskim sodiščem se je moral te dni zagovarjati — osel. Ker pa se osel ne zna zagovarjati, čeprav je pameten, ga je zastopal pred sodiščem njegov gospodar Meho Prndelj, ki moralno, gmotno in kazensko odgovarja zanj. Osel je namreč letos poleti pošteno ogrizel otroke v predmestju, ker so ga pretepali in obmetavali s kamenjem ter zbadali z dolgo iglo. Osel je dolgo potrpežljivo prenašal bolečine, slednjič

se je pa obrnil in ogrizel najbolj krvoločnega otroka tako, da se je štiri mesece boril s smrtjo. Ogrizel je še drugega otroka, ki je priskočil prvemu na pomoč. Sodišče je pa osla oziroma njegovega gospodarja oprostilo, ker se je samo branil.

Iz tujine

■ Za novega ruskega poslanika v Sofiji bo imenovan Aleksej Tolsti, nečak slavnega ruskega pisatelja Leva Tolstega. Po svojem slavnem stricu je tudi Aleksej Tolsti podedoval dokaj pisateljskega daru in so njegova dela deloma znana že tudi pri nas Slovencih.

■ Prostozidarske lože so na Poljskem s posebno uredbo vlade prepovedane. Obstoječe so bile razpuščene, novih ne sme nihče ustanavljati.

■ V Zedinjenih državah je po najnovejših podatkih 130 milijonov 215 tisoč prebivalcev.

■ Delavske bataljone so začeli iz nezaposlenih organizirati na Češkoslovaškem. V kratkem bo delalo na Češkem že osem takih bataljonov, na Moravskem pa pet.

■ Trgovinska pogajanja so se pravkar začela v Moskvi med Poljsko in Rusijo. Poljsko zastopa pri pogajanjih direktor trgovinskega oddelka v zunanjem ministristvu Lihovsky.

IV. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Za 4 dinarjev kislega mleka in za 6 sira

Koncem avgusta se vračamo z ratne (vojne) službe in spotoma srečamo žensko, ki je nesla v ruhi povezano culico sira in kajmaka. Povprašamo jo, odkod in kam gre in če morda kaj prodaja!

Jes, ima kajmaka i sira ako očete.

Pošto ti je sir? — jo vprašam.

10 dinara, gospodine; 4 dinara kajmak i 6 dinara sir.

Pogodili smo se in plačali. Dasi snaga ni bila ravno v skladu z našimi želodci, vendar smo reviči odkupili njen mlečni proizvod, ki ga je nesla iz Kovačice v Plevlje (20 km) na trg. Sta češ, da pazariš, majo u Plevlju?

E, pa, šta može sirotinja da pazari — nešto soli i mašine (šibice) tuba za kuću. Znaš, gospodine — jaderno je nama tamo gore ali — ipak živi se pošto su nama ovi krševi ipak najmiliji. —

Dobro si rekla snajo, je pripomnil kapetan. Cuvaj ti i dalje te naše planine, neče ti biti džabe!

E, fala vi gospodo, ja moram da žurim; čekaju džeca, pa eto ne može da se stigne!

Do vidjenja snajo...

S trdim korakom je odhitela kmetica iz Kovačice, 20 km daleč oddaljene vasi, da proda nekaj zaradi soli in šibic. Hitela je po trdi cesti in se z moškimi kretnjami zibala na desno in levo. Široko krilo iz domačega volnenega platna je valovilo okrog krepke postave, ki je na

ta način izgledala še krepkejša. Počon se je skrila za ovinkom, moja misel pa je še vedno tekla z njo tja do trga v Plevlju. Zaradi šibic in soli... 20 km daleč, doma kup otrok... gole planine pa predstavljajo zemljo, ki naj rodi vso družino... S težavo sem izbil misel na šibice in sol, na vso skromnost — kajti v mojem srcu je kljula krivica, ki v tem primeru ni poznala nobene meje. Pri vsem pa sem videl nekaj krepkega in mogočnega, da v kljub siromaštvu nisem mogel najti na ženi obupa ali vsaj slabe volje. Tisto: Šta če sirotinja, je rekla samo tja v en dan zaradi besed. Bila je zadovoljna, da je svoje blago prodala — samo šibice ji manjkajo in sol in čimprejšnja vrnitev k otrokom. Kako vendar živijo ti ljudje, se obrnem kapetanu, da bi spremenil misli.

»Žive oni in još kako žive! Nemoj ti da brineš zbog njih, jer njima je, fala Bogu bolje nego nama!«

Nisem ga naprej izpraševal, ker je pač imel svojevrstne poglede, vendar moja nemirna miselnost ni mirovala, zahrepenel sem, da bi v popolnosti mogel razumeti te ljudi, njihovo skromnost in vir zadovoljnosti. Zavidal sem jih po eni strani, po drugi zopet občaloval — kajti njim, če je komu drugemu, narava ni bila pravična. Pozneje sem še podrobno pretehtal njih življenje in moram resnico priznati, da sem videl samo uboštvo in gorjé, ki so ga oni v nekem čudnem, bi rekel, prisiljenem zadovoljstvu prenašali. Med tem smo prišli v kasarno in moje misli je pretrgal lačen želodec...

Na žegnanju pri Sv. Iliji.

Kakšnih 8 km od Plevlja v smeri proti Kolašinu, se nahaja majhen grič, na katerem stoji cerkev pravoslavnega Elije. Takoj ob vzhodu tega griča se jamejo dvigati visoki, z lepimi gozdi pokriti vrhovi. Tukaj smo se večkrat bladili, tudi danes ob priliki žegnanja, ki ga želim opisati.

Bilo je tam ljudi vseh vrst. Do preproste seljanke je zamišljeno stala mati, ki jo je mučila edina misel: Kad češ se udati, kčeri moja! Med gostimi gruči ljudi je bilo tudi mnogo namazanih meščank iz Plevlja, ki so povzročale čudno nasprotje s preprostim ljudstvom, ki je bilo oblečeno v narodne noše, brez namazanih obrazov. Cigani so raztegnili poskočno kolo, ki se je večalo in večalo po nekem nevidnem redu. Na desni so se zbirale sramežljivih pogledov dekleta, na levi fantje. (Dalje.)

Važnejša radio predavanja

od 25. do 31. decembra 1938.

Ponedeljek, 26. decembra. 17.00: Važnost knjigovodstva v kmetijstvu. — 19.30: Trgovec nekdanj in sedaj.

Torek, 27. decembra. 19.30: Ob 20letnici Cankarjeve smrti.

Sreda, 28. decembra. 18.00: Tepežni dan. — 19.30: Zimsko sadje.

Petek, 30. decembra. 18.00: Delo kmetijske gospodnje v zimskih mesecih. — 19.30: O potrebi tovarne avtomobilov v Jugoslaviji.

Sobota, 31. decembra. 20.00: O zunanji politiki.

Živinski sejmi

Na zadnji živinski sejem v Kranju so prignali 42 volov, 25 krav, 4 teleta, 1 junca, 29 svinj in 52 prašičev.

Prodali so: 29 volov, 25 krav, 4 teleta, 1 junca, 18 svinj in 34 prašičev.

Cene so bile: voli od 5 do 6, telice od 4'75 do 5'75, krave od 4'25 do 5'25, teleta od 6'50 do 7'50, prašiči špeharji po 10'50, pršutarji pa po 8'50 do 9'50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski od 7 do 8 tednov stari so dosegli ceno od 145 do 290 din za glavo.

V Mariboru so na zadnjem sejmu prodajali vole od 3'75 do 5'50, bike od 3 do 4'25, krave od 2'25 do 4'25, mlado živino od 4 do 5, teleta pa od 5 do 6'50 din za 1 kg žive teže.

Prignali so vsega 208 glav, prodali pa 100 glav.

Sejmi

27. decembra: v Mariboru, Kamniku, Radečah pri Zidanem mostu, Ormožu, Vitanju, Dolnji Lendavi.

28. decembra: v Dobu pri Kamniku, Celju, Ptuj, Trbovljah.

29. decembra: v Mirni peči, na Rakeku, v Turnišču.

30. decembra: v Mariboru.

31. decembra: v Kočevju, Zagorju ob Savi, Brežicah, Celju, Trbovljah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas raznoličive obrestuje po **4%**

Za vse vloge nudi popolno varnost. — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle. — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

vloge proti odpovedi po **5%**

EKONOM

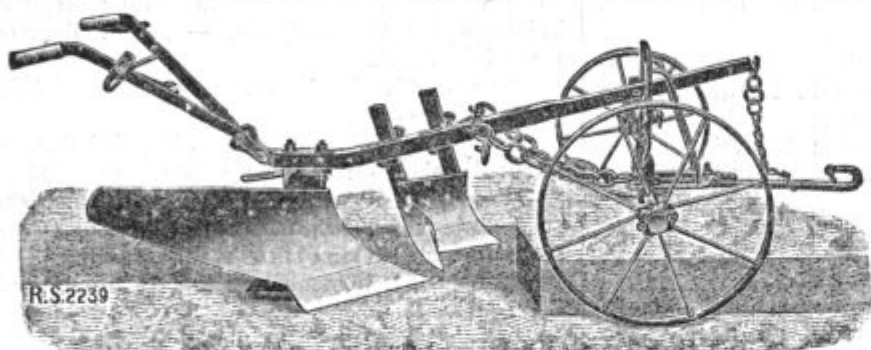
TELEFON INTERURBAN 25-06

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 7 (v lastni hiši)

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solifra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse zidne in strešne opeke

SACK-OVI PLUGI so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima **Kmetijska družba in njena skladišča** v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ - ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetiskem listu“! Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Nov
redilni prašek
„REDIN“ za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek din 6.—, po pošti din 12.—; 3 zav. po pošti din 24.—; 10 zav. po pošti din 72.—. Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh vam je zagotovljen. — Prodaja DROGERIJA

KANC, LJUBLJANA
ŽIDOVSKA ULICA 1

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Kmetiski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**
Telefon št. 28-47 Rač. pošt. hran. št. 14.257 Brzjavlj: Kmetiskidom
Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

NOVE VLOGE
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune